

Наравно, родом Провансалац. Иначе не би било могуће да у једну кожу стане све оно што чини ~~својим~~ ^{абе} Бремона: смиреност и ~~Романтизам, мистички и свештенички~~ ^{смиреност} поезија, свештенички чин и светивни рад, смисао за мистичко и за профано у поезији; ћутање и притан темперамент који говори без интерпункције, ~~или~~ ^{или} са оним знацима интерпункције којима се говорник или писац чуди, одушевљава, ~~одриче~~ ^{одриче}, протестује, не да или напротив инсистира ~~на свом~~ ^{на} провансалски речник и гестове. Видели смо абе Бремона на свечаном једном скупу на Сорбони, којом приликом није имао да говори, дакле је ћутао. ~~Всем~~ ^{Всем} што је поменд ~~скупља~~ ^{скупља} и развијачи усне, или ~~својим~~ ^{својим} севнуло око, или ~~са~~ ^{са} провијуга ~~кроз~~ ^{кроз} цело тело, ~~неки~~ ^{неки} отпор према оном ~~што~~ ^{што} се каже тамо за катедром. Није више млад абе Бремон, али није ни стар. Ваља рећи праву реч: матор је, ошептао, потроши ^{ли} га рад и ватрена природа. А на слици од пре десетак година само како је леп! Костуњав дугачак профил, чиста површина чела, углови уста какве имају лепи ауди, брада одужена, јака, тарда. Некада језуит, па кидале. Затим мирски свештеник, па кидале. Напо-слетку слободан дух са чисто духовном дисциплином, у великој љубави за науку и књижевност. Ено, иза ставала на очима још и сад ~~крас~~ ^{крас} врепа тамнина ~~занима~~ ^{занима} и запринут поглед гледања у себе. Католичка црква, ~~у~~ ^у увек уметна форматорка живота својих пиromaца, помогла је том од олтара одмакнутом свештенику да кроз књижевност прослави Бога, цркву, религиозма осећања и молитву, најзад и себе лично, а сојом опет цркву чији је ~~био~~ ^{био} и остао. ~~Видео~~ ^{Видео} абе Бремон у току свога живота ^{био} професор китературе, "професор поезије", како он воли да каже; али је у ствари ~~био~~ ^{био} остао у себе повучен мислилац и писац. А сада је једна од ~~нај~~ ^{нај} занимљивих личности културне Француске, прослављен ^{на} књижевним и члан Француске академије. И још: абе је у низу оних чувених француских абе-а који су посебна доза у историји француског државног, друштвеног и уметничког живота.

Абе Бремон живо ~~свој~~ ^{свој} у Паризу, у маленом стану при врху високе куће у близини катедрале Нотр Дам и пише врло опсежно дело, ~~Књижевну историју религиозног осећања у Француској~~. У свом говору у Академији ~~је~~ ^{је} пак жарко и храбро говорио о "чистој поезији". Абе те теме свде се на један проблем, један од најтежих у ~~својим~~ ^{својим} области стваралаштва и надахнућа, на проблем мистичке инспирације у два вида ~~у~~ ^у инспирација у религиозној.

и молитву полази кроз иста врата, и под благословом једне исте милости, ~~однако~~
~~рекао~~ У. поменутих двама књигама проблем ће бити развијен поглавито с обзи-
ром на песника, песников доживљај и песничко дело.

У јесен 1825-те, на свечаној седници Пет Академија,
прочитао је ^{абе} ~~Ван~~ Времон једну краћу расправу о чистој поезији, ~~и приредио~~
и приредио том приликом извесно озненађење сакупљеним члановима академицима,
и узбунио и повукао у дискусије часописе ^и дневну штампу, а међу појединцима
све врсте сталера, од песника и критичара до математичара и архитеката. Оне
изван зидова Академије, у постановком својом о чистом и нечистом елементу у ~~поезији~~
Оне унутра, ~~из Академије~~ недовољним респектом за интелигибилност. Говорио је
абе Времон са необичном храброшћу и полетом о крајњој ограничености рационал-
не анализе, кад се ради о уметничком делу. Разум је ставио далеко иза осе-
ћајних ~~мисли~~ ^{мисли} Вранио је и славословио чисту поезију позивајући се на ма-
нифесте не много академских песника, као што су Е. А. По, Водлер, ~~и~~ Маларме. ~~У~~
Енглеској лирици је посветио врло велико одушевљење. Завршио је своје предава-
ње једним нешто малициозним текстом опет енглеског порекла, уосталом врло ле-
пом ~~и занимљивом~~ причом из брдњег века:

"Крају," говори у она давна времена један члан
великог савета у Кенту, "дешава се, у зимску ноћ, кад ти и твоје друштво се-
дите за столовима, око велике ватре, дешава се да залутали врабац улети међу
вас кроз неки отвор, прелети изнад стола, и излети с противне стране. За тре-
нутак он се нашао у светлости и топлоти, али пре него што је ушао, где је био?
и кад је излетео у ноћ и у буру, шта је с њим? Нико не зна. Тако је и са чо-
веком. Видимо га за ~~време~~ кратког његова живота, али одакле је дошао, и куда
иде? Мистериј.....Ако би нам људи из Кента умени нешто о томе рећи, вредно би
било саслушати их."....Подвукао је абе Времон том причином илузорност и огра-
ниченост свега што човек и његов разум ~~знају~~ ^{затварају}. Сво смо ми они људи из Кента
који не могу ништа рећи ^{ни} ~~о~~ врапцу, ни о човеку. То су и све Академије разума.
Дотле и дотле, а даље мистериј....То предавање, са низом накнадних објашњења
уз полемику, чини књигу Чиста поезија. А као подробија расправа о односу пес-
ничког и мистичког доживљаја, и о крајњој тенденцији поезије, дошла је књига
Молитва и поезија.

Писање абе Времона је далеко од мирног строгог сти-
ла француске аргументативне прозе. Наравно, то не значи да прози његовој ~~недо-~~ ^{стига}

6
мистичке психологије, назива песничком "слабошћу"; Јаваа се његова неодољива потреба да говори, да нешто саопшти људма. То је момент где песник прекида мистички контакт, враћа се у природно и профано. Од тога часа настаје код њега активност духа а не душе /animus, anima/ рад око идеја, слика, речи, риме, око свега онога што ће чинити песму.

Зудан је тај став абе Бремона; он излази врста мистичког критичара и анализатора: тамо где естетичка критика ~~почиње~~ почиње оцелу поезију, он је завршује. Абе Бремон безмерно и нагони^у воли песника и поезију, али, одједаред, стане пред тог песника, и, што би се тривиално рекло: сажадева случај. Став абе Бремона према песнику не^{је} тако потсећа на став ~~Павла~~ Оца Кигана према скакавцу, у тексту Б. Шоа. Прво скида пред скакавцем шешир с дубоким поштовањем, а мало после му каже: "Е, мој мали пријатељу, бадава, бадава, можеш скакати колико кенгуру, не можеш ускочити ~~из~~ од свог ~~свог~~ срца и његове казне. Можеш само гледати у небо, али не можеш до њега." По абе Бремону, узвик ^{свој} сиротог песника разлеже се, али ~~ни~~ не прекази ни први круг ћутања. У ^{завршетку} ~~песничкој~~ глави своје књиге Молитва и поезија абе Бремон скоро сурово дели песника од мистика. "Поет као такав сједињава се с реалношћу само зато да ^{да} ~~не~~ се одмах оцепио од ње". И што је песник више песник, утолико му се неодољивије намеће потреба да говори, да се баца у напор с помоћу којег ће нешто од његова доживљаја прећи у друге. У песникову доживљају ^{не} ~~дакле~~ сједињен се дешава несавршено; завршни акт потпуног поседовања, прелаз у контемплативно стање, не остварује се никада. "Вољом песниковом овладају друге активности, дух његов, који је часом био окренут "центру душе", ^{како} се изражавају мистици психолози, удаљује се од њега." Све у свему, дакле, поет није контемплативни мистик, него мистик делања.

Зачело песничково, то је песма. Песма та може да буде и проза, у изузетном случају, какав је, по опату Бремону, случај Пола Валерија. Врло је занимљив уметнички однос између њих двојице. Абе Бремон сматра Валерија једним од модерних теоретичара "чисте поезије", оне чисте поезије из које ~~он~~ он, Бремон, прогања све рационално, а коју Валери чини зависном ~~од~~ од "прецизности", под којом разуме баш разна свесна тражења и дуга кориговања интелекта, али абе Бремон се није дао збунити. Он је код Валерија нашао мистичку инспирацију упркос ~~примени~~ свој прецизности, само, нашао ју је пре свега у Валеријевој прози. То ^{је} јерло карактеристично за доследност и чистунство абе Бремона. Шта мари што су стихови Валерија резани као слонова кост, шта мари што ~~ни~~

изазивају трепет и емоцију. Стихови немају над читаоцем моћ коју је имала инспиритивна реалност над песником, ти су стихови проза, само проза. Валери је годинама ћутао због немоћи човечје речи да даде прецизан израз поетског доживљаја. А абе Времон, који уосталом Валерија врло воли и цени, и који је склонији достатешкоћа да би Валери могао ући у Академију, довикује му: "Уметност је увек прецизна; строга прецизност у служби непрецизног"; и потсмева му се: "Песнику је проза нечиста јер је сузине прецизна, а Валериу што није доста прецизна". Због свега тога абе Времон зове Валерија "песником у пркос самом себи". И каже изречно: не ради се о стиху и прози, него о прозаizmu и поезији. На основу те поставке абе Времон се лепо споразумева са рационалистима критичарима, па и са Валеријем, све дотле док чини анализу песме као телста и музике. Али кад говори о лепоти и чари поезије, немилосрдно одбацује цео апарат резоновања, склапа анализу, не допушта друго до тајанствени акт мењања стања душе. Ствари су ствари, а чиста поезија што румен зоре, а само "у зору постају ружичасте све ствари". Наравно да тако схвата поезију, ако пођемо даље, естетички домети не могу бити последња сврха, нити читаоцу може бити највиши циљ естетичко уживање. Знамо, дешава се да пред неким ремек-делом уметности душа у нама не престаје чезнути још за нечим даљим. Узнемири се место да се смири. Вуче нас нека крајња тенденција чисте лепоте која је мистичка тенденција, жеља ~~у~~ за контемплацијом, ~~за контитом~~. Чиста поезија у песми вуче ћутању и скривеној активности душе, ~~то је познати активност или~~ ~~познати став душе у поезији~~ ~~познати став душе у поезији~~ ~~И са њом не долази од ижејана~~ речи, музикалност стихова. Мали одломак песме за који не знате чега је део, или с чиме чини целину идеје, може да има и изврши сау чар поезије, то јест да изазове у читаоцу ~~мистичко~~ стање душе. Мистичка трансформација дакле, ~~или метафора музикалности~~ ~~или је једина, дуго, мистичка трансформација песника~~ души се мора мистичка жеља утолити, свети страх од ретких постигнућа мора душу испунити. Онда како је Шекспир написао: *The last terror confronts us, our dream has become true.* На крају крајева, по абе Времону, делује на човека не оно што је речено ма како сликовито и музикално било, него оно што ћути и трансформира душу. Једном речју, проблем абе Времона је леп, и мучан је. Песник не може до контемплације зато што говори, дакле зато што је песник. Читалац не може до контемплације зато што — ни песник не може. Али пут ка мистичкој контемплацији отвара се у души и једног и другог, над је случај поезије најбољи и најсрећнији.

и генерално раскласификовао песника. Данте, Шекспир, Гете, Ђермонтов, рекли бисмо, проговорили су по некад пре него што су се сасвим лишили контакта са ⁹²натприродним, пре него што су напустили област мистичку. Можда инспиришућа ⁹реалност и сама прави разлику између чисте и нечисте поезије, и зна над треба, и кад ⁹не треба песника који почиње говорити прогнати из контакта. Можда се инспиришућа реалност прилагођава на неки начин оном акту песникову који је главни његов задатак: изласку његову из ћутања. Можда песник не престаје чути над својим гласом тишину из које је изашао. Они чудни кинески и јапански контемплативне своје песници који су изговарали ⁹песме у два реда, или у три речи, не видимо им никакве површинске активности, видимо, напротив, да су прословили реч две, и вратили се у ⁹контемплативност и ћутање. Ипак, теорија абе Бремонова тог духом силног човека у скромној хаџини свештеника, чија плаха љубав за поезију сваки час заблиста као истргнут мач, та ће се теорија држати ⁹необоривим истинама: да је религији и поезији извор један; да је поезија највеће благо човечје; да је религија, у поетски упрошћеном њеном облику, у молитви која ћути, најчистије ⁹стање душе човекове.